

Список використаних джерел

1. Вакульчик Д. В., Погорелова Т. П. Напрями вдосконалення сучасного стану обліку розрахунків з покупцями та замовниками підприємства. Колективна монографія «Наукові та прикладні аспекти удосконалення обліково-фінансового забезпечення підприємств в умовах нестійкої економіки». 2021.

2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 №996-XIV. URI : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

3. Теловата М.Т., Пантелеєв В.П., Безверхий К.В., Григоревська О.О., Ковач С.І., Юрченко О.А. Облік і звітність в оподаткуванні: навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Київ : НАСОА, 2019. 506 с.

Васильєв М. Р.,

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
освітньої програми «Облік та оподаткування»;

Троян В. О.,

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
освітньої програми «Облік та оподаткування»;

науковий керівник:

Руденко С. В.,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування;
Державний біотехнологічний університет (м. Харків)

ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ У ВОЄННИЙ ЧАС ТА В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Військова агресія та вторгнення російської федерації на суверенну територію України, яке відбулося в 2014 році, та досягли свого трагічного апогею в лютому 2022 року охопили всі сфери суспільного життя українців та, безперечно, зачепили інтереси кожного суб'єкту вітчизняного бізнесу. У такій ситуації керівникам таких суб'єктів необхідно постійно здійснювати оцінку впливу подій, які виникли в результаті війни, на бізнес для подальшого складання достовірної фінансової звітності та прийняття своєчасних та ефективних управлінських рішень.

Як зазначають менеджери авторитетної компанії KPMG, принцип безперервної діяльності вважається одним з фундаментальних припущень в обліку, особливо під час війни. Його зміст можна пояснити таким чином, що

підприємство буде здійснювати роботу в майбутньому та не планує потребувати її припинення. В умовах воєнного стану в Україні, вітчизняні суб'єкти бізнесу мають оцінити свою здатність працювати безперервно та зробити про це висновок у власній фінансовій звітності. Безперечно, за умови припинення регулярного ведення бухгалтерського обліку, у підприємства можуть виникнути проблеми, що, у свою чергу, не дасть змогу забезпечити контроль діяльності у реальному часі [1]. Якщо конкретизувати, то наслідками тимчасового або повного призупинення відображення об'єктів бухгалтерського обліку в умовах воєнного стану можуть стати: втрата часу та збільшення оплати праці бухгалтерам; додаткові витрати на відновлення первинних документів та реєстрів синтетичного та аналітичного обліку; ускладнення процедур подальшої формування фінансової звітності; втрата довіри стейкхолдерів бізнесу тощо.

Нові умови господарювання та загрози, які викликані військовими діями та невизначеністю фінансово-економічної ситуації в Україні, потребують формування складної системи менеджменту фінансовими активами, ключовим елементом якої є процес бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності. Зокрема, як зазначають у своїх дослідженнях С. Василішин та Є. Ступницький, бухгалтерський облік та звітність як джерела достовірної, точної та своєчасної інформації про діяльність бізнесу зазнали суттєвих трансформацій внаслідок впливу окремих аспектів, викликаних воєнним станом, серед яких: збитки та шкода необоротним активам і запасам, крадіжки, відчуження активів чи тимчасова окупація територій перебування бізнесу; зміна податкових наслідків щодо ліквідації чи знищення активів; суттєве знецінення та зменшення корисності активів, особливо фінансових; відчуження та передача майна у порядку передачі на потреби оборонного комплексу; поява нових об'єктів обліку (зокрема воєнної допомоги); зміна окремих підходів до розкриття бізнесу у звітності; трансформація окремих облікових припущень та оцінок [2]. Ми б ще додали до даного переліку наступні аспекти: відшкодування збитків державою у вигляді субсидій та допомоги благодійними організаціями; витрати на допомогу збройним силам від бізнесу; зміни в амортизаційній політиці в повоєнний період відновлення; необхідність запровадження методик експертної оцінки тощо.

Щоб подолати ті виклики, які були окреслені для вітчизняного бухгалтерського обліку та фінансової звітності, немає іншого шляху як здійснювати його постійне удосконалення, що дозволило б адаптувати обліково-аналітичну систему до воєнного стану та дало б змогу готуватися до завдань, які будуть поставлені у повоєнний період. *Серед заходів, які повинні бути закладені на макро- та мікрорівні потрібно виокремити:*

- ✓ постійне підвищення бухгалтерами своєї кваліфікації, що дасть можливість адаптуватися до нових умов та використовувати нові технології для забезпечення ефективного бухгалтерського обліку в умовах воєнного стану;
- ✓ впровадження інформаційні системи, які здатні забезпечити збереження даних, кібербезпеку, та оперативний облік у складних умовах

воєнного стану [3];

✓ створення більш гнучких облікових та інших інформаційних систем, що дасть можливість швидко реагувати на зміни у законодавстві, фінансовому стані підприємства та інших факторах, здійснювати оцінку збитків,;

✓ посилення внутрішньогосподарського контролю за господарською та фінансовою діяльністю суб'єктів.

Отже, бухгалтерський облік у воєнний час потребує виваженого перегляду його об'єктів та завдань, з метою формування системи збору інформації, яка б відповідала науковим принципам і забезпечувала користувачів інформацією для ефективного управління суб'єктами господарювання у воєнний час та період повоєнного відновлення.

Список використаних джерел

1. Облік та фінансова звітність під час війни. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/media/press-releases/2022/05/oblik-ta-finansova-zvitnist-pidpryemstv-pid-chas-viyny.html> (дата звернення: 12.03.2024).

2. Василішин С., Ступницький Є. Окремі аспекти впливу воєнного стану на облік діяльності бізнес-суб'єктів. Облік діяльності бізнесу в умовах воєнного стану: новації – 2023: збірник матеріалів Першого бухгалтерського воркшопу-стажування (26 жовтня-03 листопада 2023 р., м. Київ, ТДВ «Інститут обліку і фінансів», ГО «Федерація аудиторів, бухгалтерів та фінансистів АПК України»). Київ: ННЦ «ІАЕ», 2023. С. 20-22.

3. Руденко С.В., Погрібняк Д.С. Бухгалтерський облік в умовах цифровізації. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. №1. С. 265-269.